

Vytvořit strategie k monitorování širší škály vzdělávacích oblastí a širších výstupů

Implementace národního plošného standardizovaného testování v 5. a 9. ročnicích spolu se společnou částí národních maturitních zkoušek nabízí možnost monitorovat výsledky žáků v předmětech český jazyk, cizí jazyk a matematika. K tomu, aby Česká republika získala spolehlivé údaje o výkonu v širší škále vzdělávacích oblastí, by bylo třeba zvážit zavedení národního monitorování vybraného vzorku škol. Taková šetření testují statisticky reprezentativní vzorek žáků daných ročníků v určitých vzdělávacích oblastech. Možným přístupem je každý rok testovat několik předmětů v určených ročnicích ve tří- až čtyřletých cyklech s tím, že každý rok budou testovány jiné předměty. Taková šetření by umožnila hodnotit širší rozsah kurikula a vymežit rozdíly mezi jednotlivými kraji a skupinami žáků na externě ověřeném základě.

Šetření na základě vzorku jsou koncipována tak, aby popsala systematicky vzdělávání, postoje, zapojení a zkušenosti žáků České republiky na úrovni systému. Měly by se snažit: (i) měřit změny vzdělávacích výsledků žáků v čase, (ii) identifikovat slabá a silná místa v kurikulu, (iii) informovat o zjištěných různých aktérech ve školství, včetně MŠMT a odborné veřejnosti, (iv) poskytovat data vysoké kvality pro výzkum a tvorbu strategie a (v) poskytnout učitelům vysoce kvalitní zdroje a profesní zkušenosti. Pokud jsou dobře koncipovány, mají taková šetření založená na vzorcích mnoho výhod. Vzhledem k tomu, že nejsou testováni všichni žáci, šetření samotnému není přikládána vysoká důležitost a jako takové nemá rušivý vliv na výuku ve třídě. Může být testována široká škála předmětů a kompetencí různými testovacími metodami. Může poskytnout hodnotné národní informace pro tvůrce politik, ale může také poskytovat cenný zdroj hodnocení, který budou moci využít učitelé ve třídách. Jak bylo shrnuto Greenem a Oatesem (2009), šetření založené na vzorcích nabízí „stabilitu v měření (obsáhlá měření standardů v přiměřeném časovém odstupu), ucelenější pokrytí kurikula bez narušení výuky pramenící z ‚přípravy na test‘ a poměrně nižší náklady“. Existuje mnoho příkladů šetření založených na vzorcích v několika zemích OECD a použití takových národních monitorovacích šetření je dobře rozvinuto např. v Austrálii, Kanadě, Nizozemí, na Novém Zélandě a v USA. Rámeček 6.1 obsahuje příklady z Austrálie a Nového Zélandu.

Zajistit, aby národní monitorování zahrnovalo širší výstupy

Při tvorbě národních standardizovaných testů a společné části maturitní zkoušky by mělo být zváženo, jak lépe zjišťovat vyšší myšlenkové postupy a mezipředmětové kompetence. V dlouhodobém horizontu by mohla Česká republika zvažovat využívání šetření na vzorku žáků s cílem získat informace o trendech a monitorovat širší rozsah znalostí a dovedností žáků. Například australský příklad tříletého výzkumného modelu založený na vzorku zahrnuje hodnocení občanské výchovy a občanských dovedností, na Novém Zélandě testy určené vybranému vzorku žáků obsahují i hodnocení dovedností v oblasti IT (viz rámeček 6.1). Podobně ve Finsku se šetření využívá k monitorování dovedností „learning to learn“.